

Република България
ИКОНОМИЧЕСКИ
И СОЦИАЛЕН СЪВЕТ

РЕЗОЛЮЦИЯ

на

**ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН СЪВЕТ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

по

**ПРОЕКТ НА НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА
ЗА РЕФОРМИ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

София, 2011 г.

В Плана за дейността на Икономическия и социален съвет (ИСС) за 2011 г. е заложено разработването на резолюция по

**Проект на Национална програма за реформи
на Република България.**

Председателт на ИСС - проф. Лалко Дулевски, внесе за обсъждане в Пленарната сесия приетия от Председателския съвет проект на резолюцията.

На своето заседание от 10.03.2011 г. Пленарната сесия прие резолюцията.

Настоящата резолюция на Икономическия и социален съвет на Република България е отговор на призива и позицията на Европейската комисия за активно включване на организираното гражданско общество в подготовката и реализацията на Стратегия “Европа” 2020.

Резолюцията е и следваща стъпка в последователната и активна дейност на гражданския парламент на страната по консенсусното разработване и приемане на предложения за решаването на стратегическите проблеми на България в контекста на членството в Европейския съюз.

Като обединяващ волята и интересите на основните структури на гражданското общество, с настоящата резолюция Съветът изразява своята подкрепа за финализирането на една силна и ефективна Национална програма за реформи, осигуряваща достойно бъдеще и място на България и нейните граждани в Европейския съюз.

I. ОБЩИ КОНСТАТАЦИИ И ПРЕПОРЪКИ

1. Проектът на Национална програма за реформи (НПР) следва предварително препоръчаната от Европейската комисия (ЕК) структура с два основни акцента – макроикономически сценарий и наблюдение и тематична координация. В него са представени множество приоритети и мерки, отнасящи се предимно към заявените пет национални цели по Стратегия “Европа 2020”.
2. Икономическият и социален съвет (ИСС) констатира наличието на определена небалансираност между частта за макроикономически сценарий и наблюдение и тази за тематичната координация. Основната част на документа е посветена на значителен брой приоритети и мерки, които кореспондират преди всичко с декларираните пет национални цели, докато макроикономическата част е много по-слабо развита по отношение на предвиждани сценарии, реформи и политики.
 - 2.1. Съветът препоръчва макроикономическата част на НПР да бъде разширена с по-дългосрочен хоризонт на прогнозата (при възможност до 2020 г.), което да създаде много по-ясни ориентири за предвижданата стратегия на растежа през програмния период;
 - 2.2. ИСС счита, че в първата част на НПР е необходимо да се представят повече от един макроикономически сценарии в зависимост от очакваните бъдещи ефекти от предвижданите структурни реформи. По

този начин базовият сценарий може да представи прогнозите за очаквания растеж, без ефектите от планираните реформи, докато другият (другите) сценарий(и) могат да включват очакваните ефекти. Такъв подход е много полезен за доказване на необходимостта и ползата от съответните реформи и осигуряването на необходимата най-широка подкрепа за тяхната реализация.

3. ИСС изразява позиция, че тесните места (пречките пред растежа) трябва да намерят по-значимо място в първата част на документа, като същите бъдат разширени и с други особено сериозни предизвикателства пред развитието на българската икономика.

3.1. В редица свои становища Съветът е представил единната си позиция за формиращите се проблеми и предизвикателства пред българската икономика и нейните сектори, пазара на труда, осигурителната система, възпроизводството на населението и работната сила и т.н.¹ В тази връзка ИСС предлага на разработващия екип да оцени отново основните констатации за предизвикателствата пред растежа, изразени с достатъчно обществена отговорност и загриженост в основни актове на съвета.

4. Съветът изразява своята позиция, че представените мерки за преодоляване на предизвикателствата пред растежа са недостатъчни, за разлика от изключително големия брой заложили мерки за изпълнението на националните цели. ИСС предлага да се обсъди необходимостта за включване в документа на допълнителни приоритети и мерки, напр. за развитието на транспортната инфраструктура с цел осигуряване на необходимата свързаност на българската с европейската икономика.

4.1. С изключение на пенсионната реформа, останалите реформи и политики са по-скоро само декларирани, отколкото развити в необходимата дълбочина, обхватност и последователност на реализация;

4.2. Съветът препоръчва, заедно с по-конкретното представяне на планираните реформи, в макроикономическата част да се предвидят

¹ Вж. Становища на ИСС: “Проблеми на демографското развитие и предизвикателства пред демографската политика на България”; “Проблеми на пенсионната система в България”; “Национална стратегия на Република България по миграция и интеграция 2008 – 2015”; “Образователната система в България – проблеми и необходими реформи”; “Възможности за намаляване на административните пречки и подобряване на бизнессредата в България”; “Предизвикателства пред българската икономика”; “Актуални проблеми и политики на пазара на труда”; “Социално осигуряване и социална закрила”; “Здравната реформа” и др.

и конкретни срокове за реализирането на техните основни етапи, с което ще се създаде необходимата база във времеви интервал за оценка на тяхното влияние върху възстановяването и стабилизирането на растежа;

4.3. По-конкретните разчети за финансовото осигуряване на реформите и предвидените механизми за ефективно и ефикасно изразходване на отделните ресурси са друг елемент, чието включване в НПП ще осигури необходимите условия за оценка на ефектите от набелязаните мерки за възстановяване на растежа и заетостта;

4.4. ИСС отчита, че отделните мерки за преодоляване на тесните места пред възстановяването на растежа имат различен характер по отношение на очакваните краткосрочни, средносрочни и дългосрочни ефекти. В тази връзка е целесъобразно да се обсъди възможността от известно приоритизиране на планираните реформи и политики с цел своевременното провеждане на онези от тях, които ще окажат най-силен и своевременен ефект към съответния етап на изпълнението на Стратегия “Европа 2020”;

4.5. Определена приоритизация на реформи и политики може да се извърши и от гледна точка на систематизирането на онези от тях, които могат да се проведат незабавно и имат непосредствен пряк ефект върху възстановяването на растежа и заетостта и другата група реформи и политики, които изискват определена поетапност за тяхната реализация.

4.6. ИСС изцяло се присъединява към изразената в Доклада за напредъка по Стратегия “Европа 2020” позиция на ЕК, че за спешното ускоряване на икономическото възстановяване и създаването на нови работни места през 2011 и 2012 година усилията трябва да се съсредоточат върху приемането на тези мерки, които не изискват огромни публични инвестиции и имат най-голямо въздействие върху съживяването на трудовия пазар и икономическия растеж. Тези мерки, като част от политиките на водещите инициативи, трябва да осигурят ясни икономически ползи в краткосрочен/средносрочен период и да са сравнително бързи за приемане.

5. Същевременно Съветът изразява своята позиция, че първоначалното концентриране на усилията за реализиране на по-бързи мерки в краткосрочен аспект не трябва да измества основното внимание от провеждането на ключовите реформи и политики за гарантиране постигането на националните цели до 2020 г.

6. ИСС счита, че в НПП трябва да намерят място преди всичко предвижданите бъдещи мерки и действия, като в документа бъде съкратен до минимум ретроспективния анализ на вече реализирани или в процес на реализация мерки. Това е особено актуално за мерките и действията, включени в частта за тематичната координация в НПП.
7. В частта от НПП за тематичната координация са включени значителен брой приоритери и мерки, адресирани конкретно към петте деклариращи национални цели по Стратегия “Европа 2020”. Независимо от това, Съветът не констатира наличието на необходимата кореспонденция на заложените мерки с обявената в първата част на документа политика за преодоляването на предизвикателствата и възстановяването на растежа и заетостта. Наблюдавайки внимателно европейският дебат и констатациите на европейските институции по проектите на НПП, Съветът отчита обективно фактът, че подобна констатацията е налице в оценките за повечето национални НПП. Същевременно за ИСС по-ясното обвързване на целите и реформите за възстановяване и стимулиране на растежа с петте национални цели и съпътстващите ги политики и мерки е единствената възможна алтернативна за постигане на необходимата синергия и оптимално използване на наличния потенциал и ресурси.
8. В тази връзка ИСС споделя напълно констатацията на Европейската комисия в Годишния обзор на растежа, че предвид цикличния си характер, възстановяването не може да осигури самостоятелно двигателна сила за връщане на Европа към икономическото състояние преди кризата и да абсорбира натрупания дефицит. За да избегне стагнацията, Европа трябва да ускори консолидирането на публичните финанси и да се съсредоточи върху структурните реформи. За ИСС консолидацията и синергията на всички планирани в НПП реформи, политики и мерки е единствената възможност за постигане на необходимия за страната растеж на икономиката и заетостта, както и за постигането на целите по стратегия “Европа 2020”.

II. ДЕФИНИРАНИТЕ В НПП НАЦИОНАЛНИ ЦЕЛИ ПО СТРАТЕГИЯ “ЕВРОПА 2020”

Национална цел 1 - “Достигане на 76 % заетост сред населението на възраст 20 – 64 години до 2020 година”

Дефинирани подцели:

- Намаляване на равнището на безработица сред младежите (15 – 29 години) до 7 % през 2020 г.;
- Постигане на заетост сред по-възрастните (55 – 64 години) от 53 % през 2020 г.

9. България е обявила по-висока цел за заетостта от тази в Стратегия “Европа 2020”. Същевременно средното декларирано равнище на заетост през 2020 г. от страните – членки е 72,4 – 72,8 %, при отчитане на долните и горните граници на диапазоните, които някои страни са заявили. От тази гледна точка дефинираната от България цел по заетостта Съветът оценява като изключително амбициозна, особено в контекста на изострящия се проблем при интегриране на групите в неравностойно положение, в това число на етническите общности.

9.1. ИСС винаги е подкрепял приемането на по-високи цели за България спрямо средноевропейските. От гледна точка на проекта за НПР обаче ИСС изразява своето съображение, че предвидените мерки в посока на подкрепа на заетостта не са достатъчни и само те няма да осигурят постигането на дефинираната цел.

9.2. Планираните мерки за постигане на националната цел по заетостта се идентифицират предимно с активната политика по заетостта, пред която обективно могат да се очакват ограничения в следващите няколко години във връзка с осигуряването на необходимото бюджетно финансиране.

9.3. Според ИСС без по-сериозни реформи и политики в реалната икономика, стимулиращи създаването на нови работни места, са налице определени предизвикателства пред постигането на дефинираната цел. От изключително значение е и реформата в системата за образование и обучение и подготовката на работна сила, съответстваща на потребностите на променящата се икономика.

9.4. За ИСС основният фактор за възстановяване и нарастване на реалната заетост е характерът и темпът на икономическия растеж, който към настоящия момент, според оценката на ЕК, не генерира работни места.

Национална цел 2 - “Инвестиции в НИРД в размер на 1,5 % от БВП”,
съчетана с по-добра бизнес-среда.

10. При определено равнище от 3 % от БВП в Стратегия “Европа 2020” средното декларирано равнище от страните – членки по този показател е 2,7 – 2,8 % от БВП. От тази гледна точка обявеното равнище от нашата страна е около два пъти по-ниско спрямо средното за ЕС.

10.1. Според ИСС, такава цел може да се реализира само със създаване на подходящи условия и среда с цел ангажиране на необходимите публични и особено на частни ресурси.

Национална цел 3 – “Достигане на 16 % дял на възобновяемите енергийни източници в брутно крайно потребление на енергия и повишаване на енергийната ефективност с 25 % към 2020 година”.

11. Заложените в Стратегия “Европа 2020” индикатори по тази цел са съответно намаляване на емисиите на въглероден диоксид поне с 20 % в сравнение с нивата от 1990 г. или с 30 % при наличието на подходящите условия; увеличаването на дела на възобновяемите енергийни източници в крайното потребление на енергия до 20 % и увеличаване с 20 % на енергийната ефективност.

11.1. Анализът на декларираните от страните – членки параметри по тази цел показва средно равнище на увеличаване на дела на възобновяемите енергийни източници до 20 %; намаляване на емисиите с 20 % (в сравнение с нивото от 1990 г.) и намаляване на потреблението на енергия с по-малко от 10 %.

11.2. Оценката по тази цел е свързана с някои трудности, тъй като, и според констатацията на комисията, редица държави не са представили информация например за показателя за енергийна ефективност, докато други са използвали различни методологии, за да обяснят националните си цели. Като цяло обаче ЕК с тревога констатира, че планираните национални мерки в борбата с изменението на климата все още не са достатъчни за постигане на водещите цели през 2020 година.

11.3. ИСС констатира, че в проекта на НПП не е декларирана конкретно измерима цел за намаляване на емисиите на парникови газове през 2020 г. спрямо 1990 г. и приетата за базова година по Протокола от Киото, 1998 г.

Национална цел 4 – “Дял на преждевременно напусналите образователната система от 11 % до 2020 г. и дял на 30 – 34 годишните със завършено висше образование – 36 % до 2020 г.”

12. На базата на заявените показатели от страните – членки по тази цел ЕК определя очаквано равнище към 2020 г. на преждевременно напускащи образователната система от 10,5 % и съответно среден очакван дял на 30 – 34 годишните със завършено висше образование от 37,3 %.

12.1. ИСС счита, че предвид очертаващите се проблеми в нашата страна обявените показатели по тази цел от България трябва да бъдат по-амбициозни спрямо средните равнища на ЕС. В тази връзка Съветът споделя констатацията на ЕК, че се отделя повече внимание на настоящите проблеми и възможни решения за тях, отколкото на разработване на конкретни планове за реформа и съпровождащи ги мерки. Също така не е достатъчно ясно дали описаните мерки са в отговор на приоритетите на “Европа 2020” или поне са адаптирани към тях.

Национална цел 5 – “Намаляване на броя на живеещите в бедност с 260 хил. души.”

13. Водещата цел в Стратегия “Европа 2020” е намаляване броя на европейските граждани, които живеят под прага на бедността, с 25% или с 20 млн. души. Тази цел е определена на базата на три критерия, отразяващи различни аспекти на бедността, с което се разширява традиционния показател за относителната бедност поради ниски доходи.

13.1. На базата на обявените на този етап национални параметри по тази цел е много трудно да се направят някои по-задълбочени оценки и изводи. ЕК констатира в своя предварителен анализ, че относителната бедност остава основен проблем в повечето страни – членки на ЕС.

III. ОСНОВНИ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА И ВЪЗМОЖНИ НАПРАВЛЕНИЯ ЗА РАЗВИТИЕТО НА НАЦИОНАЛНАТА ПРОГРАМА ЗА РЕФОРМИ

14. Според ИСС от ключово значение за успешното финализиране на НПП е много по-ясното и своевременно изясняване на характера на този документ. От една страна, представеният за обсъждане проект на НПП се разглежда като програмен документ с необходимите реформи и политики за реализиране на Стратегия “Европа 2020”. От друга страна, проектът за НПП, особено в частта за тематична координация, е по-скоро своеобразна форма на план за действие по реализирането на декларираните пет основни цели.

14.1. Първоначалните очаквания след приемането на Стратегия “Европа 2020” бяха насочени към разработването на национална стратегия с хоризонт до 2020 година, която да дефинира по-ясно необходимите за постигане на националните цели структурни реформи и политики, етапността на тяхното реализиране и финансовата им осигуреност, както и очакваните ефекти в резултат на тяхното изпълнение и постигната синергия. В този аспект през 2010 г. ИСС разработи и прие редица становища, в които акцентира върху стратегическите предизвикателства и възможни реформи и политики за тяхното преодоляване в областта на българската икономика, пазара на труда, социалното осигуряване, социалната закрила, здравната реформа и др. Очакванията на Съвета бяха свързани с продължение на консултациите със заинтересованите страни по стратегическите предложения с цел постигане на достатъчен обществен консенсус и разработване на Национална програма “България 2020”.

14.2. Възприетият подход от Европейската комисия и страните – членки в голяма степен ограничи предварителните очаквания за приемане на един завършен стратегически документ с хоризонт поне до 2020 г., като акцентът беше поставен особено върху първите три години от програмния период. Националните програми за реформи се запазиха като единствения национален документ, в който трябва едновременно да се интегрират основните структурни реформи и политики с конкретните мерки и действия по реализирането на планираните национални цели. В този аспект Съветът констатира известен недостатък в подхода за програмиране на свързаните с “Европа 2020” национални реформи и тяхното обвързване с конкретните планове за действие. На практика НПП е основният програмен документ, в който страните – членки трябва да обявят предвижданите реформи и мерки за преодоляване на предизвикателствата пред икономиката и възстановяване на растежа и заетостта, като макроикономическите сценарии обхващат период само до 2014 г. В същото време в частта за тематична координация са обявени националните цели до 2020 г. и голям набор от приоритети и мерки, които по-скоро декларират

основни направления в провеждането на съответните политики, без конкретни срокове и етапи за целия програмен период.

14.3. За периода от 2014 до 2020 г. много трудно се идентифицират необходимите политики и мерки с времево разпределение на тяхната реализация, които ще гарантират поетапното доближаване до декларираните пет национални цели. Също така в макроикономическата част на проекта за НПП мерките за преодоляване на тесните места на растежа представят по-скоро общата визия за планираните реформи и политики без да се конкретизират етапността на тяхната реализация, необходимото финансово осигуряване и съответните очаквани ефекти в посока на гарантиране на възстановяването на растежа и заетостта. Единствено при пенсионната реформа са предвидени отделни етапи и очаквани ефекти в средносрочен аспект, което е резултат от постигнатото споразумение между българското правителство, работодателите и синдикатите.

14.4. ИСС изразява своето мнение за необходимостта от съвременна и много по-ясна конкретизация от страна на ЕК за характера на НПП и нейното адекватно структуриране. Стремещът за включване в един документ на стратегически цели, структурни реформи и политики с хоризонт до 2020 г. и едновременното съчетаване с конкретни мерки за действие предимно до 2014 г. създава някои проблеми за по-ясното дефиниране на етапността, синергията и очакваните ефекти от реализирането на стратегическите и оперативни действия.

14.5. ИСС също така отбелязва липсата на достатъчна връзка между макроикономическата част и тематичната част на НПП. Една част от мерките например, които кореспондират в тематичната част с декларираните национални цели, по своя характер са елементи на предвижданите в макроикономическата част реформи и политики. От друга страна, реализирането на посочените в макроикономическата част реформи и политики имат пряко отношение към предвидените мерки и действия за постигането на петте национални цели. Липсата на необходимата връзка между действията и мерките по петте национални цели, от една страна, и реформите и политиките в макроикономическата част, от друга страна, поставя редица въпроси от гледна точка на постигането на координацията между целите за възстановяване на растежа и заетостта и декларираните пет национални цели във връзка със Стратегия “Европа 2020”. За ИСС този въпрос е от принципен характер, тъй като едва ли е възможно на този етап да се даде по-ясен отговор за това как и в каква степен

например едно успешно реализиране на мерките за преодоляване на тесните места на растежа ще окаже конкретно влияние върху постигането на петте деклариран национални цели. Аналогично е налице и въпросът дали постигането на декларираните равнища по петте национални цели ще кореспондира в достатъчна степен с предвижданията в първата част на НПП макроикономически сценарии.

15. На базата на извършения анализ на проектите на НПП в други страни – членки ИСС констатира, че изложените проблеми се наблюдават в повечето национални програми за реформи. Поради това, своевременната и конкретна консултация с Европейската комисия относно съдържанието, обхвата и структурата на НПП е от изключително значение за успешното финализиране на този ключов за страната документ.

15.1. От изключително значение е постигането на по-добра координация между отделните части на документа, с което да се гарантира достатъчна синергия между политиките и мерките за възстановяване и стимулиране на растежа и тези за постигането на петте национални цели.

15.2. ИСС препоръчва в НПП да бъдат представени етапността и очакваните ефекти на включените в документа реформи и политики за целия програмен период до 2020 г., с което да се осигури необходимата подкрепа за последователното приближаване към крайните деклариран цели.

15.3. Съветът заявява отново изразената си позиция в становището по Проекта на НПП (2006 – 2009 г.), че за гарантиране на поетапното изпълнение на НПП е необходимо да се разработи и приеме План за действие със съответния времеви график, в който ясно да се конкретизират институционалните ангажименти и отговорности.

15.4. От изключително значение е приемането на съответни процедури за наблюдение и контрол, както и за цялостната координация по изпълнение на НПП и Плана за действие под ръководството на заместник-председател на МС с необходимите отговорности и правомощия за управление на цялостния процес по изпълнение на Стратегия “Европа 2020”.

16. Съветът препоръчва извършването на задълбочен анализ на проектите на НПП в други страни – членки и особено на тези, които ще получат най-висока оценка от ЕК. Извеждането на добри практики въз основа

на хоризонталния анализ е ефективен източник за по-нататъшното подобряване на българската НПП.

17. ИСС отчита обективно обстоятелството, че разработеният проект на НПП трябва да бъде максимално съобразен с основните насоки за икономическите политики и за политиките за заетостта, с което да се създаде необходимата координация в реализирането на стратегията на европейско равнище. Същевременно ИСС обръща внимание, че в рамките на Годишния обзор на растежа, Европейската комисия представи Доклад за напредъка по Стратегия “Европа 2020” и нейните констатации и предложения трябва да бъдат интегрирани по подходящ начин в окончателния вариант на НПП.

17.1. За ИСС е от изключително значение декларираната в Доклада за напредъка по Стратегия “Европа 2020” от ЕК позиция, че излизането на Европа от кризата изисква координирана и цялостна програма от реформи, които обхващат фискална консолидация, връщане към стабилни макроикономически условия и насърчаване на растежа чрез подходящи мерки. Същевременно Съветът изцяло подкрепя становището на комисията, че фискалната консолидация е основното предварително условие за постигане на растеж, но сама по себе си тя не е достатъчна. В отсъствието на активно водени политики е вероятно потенциалният растеж да остане слаб през това десетилетие. Без растеж постигането на фискална консолидация ще бъде дори още по-трудно. В този смисъл постигането на баланс между политиките за фискална консолидация и тези, осигуряващи растежа, трябва да намери адекватно място в НПП. Още повече, че в Годишния обзор на растежа ЕК изразява опасение, че в средносрочен план потенциалният растеж за Европа се очаква да остане нисък, като оценката е за около 1,5 % до 2020 г., ако не бъдат предприети съществени структурни реформи за неговото възстановяване.

18. ИСС обръща особено внимание върху представените в съобщението на ЕК “Годишен обзор на растежа: напредване с изчерпателния отговор на ЕС на кризата” 10 приоритетни действия за 2011/2012 г. в съответствие със Стратегия “Европа 2020”. Още повече, че ЕК предлага тези действия да образуват основата за споразумение на ЕС, като страните – членки следва да се ангажират с тяхното изпълнение.

18.1. Съветът споделя позицията на ЕК за интегриран подход към възстановяване, който изисква ключовите реформи и политики в контекста на “Европа 2020” да се съсредоточат в три главни области: строго фискално консолидиране за увеличаване на

макроикономическата стабилност; реформи на пазара на труда за по-голяма заетост и мерки за засилване на растежа. В тази връзка ИСС препоръчва тези три области на политики и реформи да бъдат интегрирани по подходящ начин в НПП с предложените от ЕК десет приоритетни действия в нейното съобщение за Годишния обзор на растежа.

19. В приетото от ИСС и публично обсъдено становище “Стратегически приоритети на българската икономика в контекста на Стратегия “Европа 2020” ИСС предложи приемането на единна национална стратегическа цел, на базата на която да се постигне много по-ефективно координиране и интегриране на отделните политики и реформи. В тази връзка ИСС представи за обсъждане като стратегическа цел постигането към 2020 г. на брутен вътрешен продукт на жител в паритетна покупателната способност от 60 % от средното равнище за ЕС. За постигането на тази цел ИСС изведе в своето становище както основни предизвикателства, така и ключови приоритети, основни структурни реформи и съответни механизми. Независимо от подчертания стремеж на Съвета за идентифициране на ключова национална стратегическа цел, която да интегрира основните политики и реформи, до този момент ИСС не е получил необходимия отговор от съответните институции относно възможността за използване на подобен подход при разработването на НПП.
20. В редица свои становища ИСС изрази своята единна позиция, че в средносрочен и дългосрочен аспект едни от най-големите предизвикателства пред България са свързани с последиците от демографското развитие и ниската производителност на труда.
- 20.1 С изключителна загриженост ИСС споделя извода на ЕК в Годишния обзор на растежа, че бюджетното въздействие на кризата ще включи влиянието на демографските проблеми, което ще добави допълнителна фискална тежест от около 4,5 % от БВП в дългосрочен план. Както и че структурните слабости, по които не се е работило преди кризата, се превърнаха в по-явни и спешни. Като отчита характера на демографските процеси в България спрямо средноевропейските тенденции, ИСС с убеденост заявява, че нарастването на фискалната тежест в резултат на демографската промяна в България ще е много по-високо и то още в средносрочен план, спрямо заявеното средноевропейско равнище от ЕК. Поради това с изключителна загриженост ИСС отново отбелязва, че до този момент в страната няма ясна оценка за очакваното натоварване на публичните финанси в резултат от демографското развитие и то

особено след 2020 – 2025 година. Този проблем не е отчетен и в проекта на НПП, което впоследствие може да създаде сериозни проблеми при реализацията на заложените цели. Още веднъж ИСС припомня своето предложение за постигане на достатъчен обществен консенсус и приемане на дългосрочна стратегия за демографското развитие и човешкия капитал от Народното събрание.

20.2. ИСС предлага отделен и много сериозен акцент в НПП да намерят въпросите за нарастване на производителността на труда. Съветът споделя констатацията на ЕК за задълбочаващите се различия между ЕС и САЩ в производителността на труда, както и че потенциалният растеж за Европа може да остане нисък, ако не бъдат предприети сериозни действия за преодоляване на разликата в производителността на труда с нашите основни конкуренти. За България въпросът е още по-сериозен и заслужава специално внимание предвид много ниските равнища на производителност на труда, дори и спрямо средноевропейските. В този смисъл е възможно да се обсъди идеята за извеждането на друга национална стратегическа цел, свързана с постигане на определено равнище на производителност на труда към 2020 г. Още повече, че по-чувствителното нарастване на производителността на труда е възможно най-ефективната потенциална мярка за компенсиране на последиците от демографското развитие в страната и очакваното, във връзка с това, нарастване на фискалния натиск.

21. Особено внимание заслужава констатацията на ЕК в Годишния обзор на растежа, че страните – членки трябва да предприемат необходимите действия през 2011 и 2012 г. за да избегнат бавния и беден на нови работни места икономически растеж. Такъв тип икономически растеж Комисията определя като “сценарий на загубеното десетилетие”. С достатъчна загриженост Съветът заявява, че част от този сценарий е наблюдаваната тенденция на намаление на работните места в страната, последициите от която, и мерките за преодоляването на която, не са намерили достатъчно място в НПП.

21.1. Друг много сериозен аспект е равнището на участие в пазара на труда, ниската степен на което ЕК определя като една от основните дълготрайни структурни слабости. Многократно в свои позиции ИСС е подчертавал, че този проблем е особено актуален за България предвид характера на демографското развитие и очевидните вече проблеми, свързани с неграмотността, липсата на квалификация и социалното изключване на определени контингенти от населението. В тази връзка като председателстващ мрежата на националните ИСС от

страните – членки през 2009 г., българският ИСС предложи в специален документ, заедно с трите ключови приоритета за споделен ангажимент за заетост, проблемът за ниската степен на участие в пазара на труда да бъде изведен с приоритетно значение. С удовлетворение Съветът констатира, че това подкрепено от националните съвети предложение вече намери израз в основни позиции на ЕК по Стратегия “Европа 2020”.

22. ИСС препоръчва постигането на достатъчна координация и синергия между НПП и Програмата за стабилност и сближаване, като два основни ключови стратегически документа за гарантиране на реформите в съответствие със Стратегия “Европа 2020”.
23. Успешното финализиране и реализиране на НПП зависи също и от степента, в която ще бъдат приложени и ефективно използвани всички налични инструменти на ЕС за подкрепа на планираните реформи и политики. За Съвета от изключително значение е постигането на допълнителни ефекти в НПП чрез максималното използване на възможностите пред България във връзка с кохезионната политика, общата селскостопанска политика, Дунавската стратегия и т.н. ИСС придава особено значение и на Акта за единния пазар, във връзка с което прие специална резолюция и се включи в официалните консултации с ЕК и Европейския икономически и социален комитет.

В заключение Икономическият и социален съвет заявява още веднъж своята готовност и желание да се включи активно в подготовката и изпълнението на Стратегия “Европа 2020”.

Ръководейки се от доказаните си досегашни принципи на работа, Съветът е убеден, че само на базата на конструктивния диалог и сътрудничество могат да се постигнат необходимите и подкрепени от гражданското общество решения за икономическото и социално развитие на страната.

Проф. д-р Лалко Дулевски
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ИКОНОМИЧЕСКИЯ И СОЦИАЛЕН СЪВЕТ